

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**FONAMENTS METODOLÒGICS
DE L'EDUCACIÓ PER A LA
SALUT**

Coordinació: GOMEZ SANTOS, SANTIAGO FELIPE

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	FONAMENTS METODOLÒGICS DE L'EDUCACIÓ PER A LA SALUT			
Codi	14053			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Educació per a la Salut	1	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	8			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	4		4
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	GOMEZ SANTOS, SANTIAGO FELIPE			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>Presencials (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exposició i debat de casos concrets pels alumnes 25 %. - Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació 25 %. - Seminaris 25 %. <p>Treball autònom (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectures 20 %. - Projecte treball de màster 45 %. - Estudi i resolució de casos i problemes 35 %. 			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català – Castellà - Anglès.			
Distribució de crèdits	Aquesta assignatura pertany al Mòdul II: Metodologia. L'assignatura consta de 8 ECTS i correspon al primer semestre. Al llarg del curs es duran a terme activitats presencials 40 % i no presencials 60 %.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ESPART HERRERO, ANNA	anna.espart@udl.cat	,9	
GOMEZ SANTOS, SANTIAGO FELIPE	santiagofelipe.gomez@udl.cat	3	
MASOT ARIÑO, OLGA	olga.masot@udl.cat	1,4	
MERCADER GARCIA, CLARA	clara.mercader@udl.cat	2,5	
SELVA PAREJA, LAIA	laia.selva@udl.cat	,2	
SELVA PAREJA, LAIA	laia.selva@udl.cat	0	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer els mètodes de l'Educació per la Salut mitjançant una visió teòrico- pràctica.
- Analitzar la incidència de l'Educació per la Salut en els canvis d'estils de vida dels ciutadans i el seu entorn.
- Fomentar una actitud crítica en l'Educació per la Salut.
- Capacitat per realitzar i avaluar projectes/programes d'Educació per la Salut.
- Crear i elaborar un programa de Promoció i Educació per la Salut aplicable a l'activitat quotidiana.
- Dissenyar, executar i avaluar programes de intervenció i de participació comunitària en diferents nivells i àmbits.
- Aplicar metodologies específiques (PRECEDE-PROCEED, I. Mapping, etc).
- Promoure i realitzar projectes de investigació en el camp de la Promoció i Educació per la Salut.

Competències

Competències generals:

- CG1. Coneixement dels fonaments científics i metodològics de l'EpS.
- CG1. Coneixement de la població i costums de l'àrea on treballen, problemes de salut prioritàris que amenacin la qualitat de vida de la mateixa, condicions de vida i comportaments relacionats amb aquests problemes.
- CG2. Capacitat d'obtenir dades sobre les necessitats i interessos individuals i de la població, el que inclou informació sobre les condicions socials i econòmiques i l'entorn cultural.

- CG5. Capacitat de gestionar recursos humans i econòmics per planificar, dur a terme i avaluar els programes.
- CG6. Capacitat de planificar programes d'Educació per a la Salut que impliquin a diversos sectors de la societat, el que inclou la col·laboració intersectorial, la gestió i coordinació efectives de múltiples organitzacions i grups en el procés de planificació.

Competències específiques:

- CE12. Dissenyar, planificar, executar i avaluar programes d'intervenció i de participació comunitària en diferents nivells i àmbits.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul 1: Evidència científica en Educació per a la Salut

- **Tema 1: Revisions sistematitzades de la literatura. Tipus i metodologia**
 - Definició de les tipologies més comuns, diferenciació entre elles i utilitat segons el seu objectiu o pregunta d'investigació establerta.
 - Desenvolupament dels passos sistematitzats que ha de tenir una revisió per a reduir biaixos i, d'aquesta manera, garantir el màxim nivell d'evidència.
 - Exposició dels recursos disponibles que faciliten el treball metòdic que comporta una revisió.
- **Tema 2: Com analitzar la qualitat científica d'un article**
 - Interpretar els indicadors de les publicacions científiques.
 - Importància del nivell d'evidència en els dissenys científics i la seva interpretació a la pràctica.
- **Tema 3: Nivells d'evidència. De la teoria a la pràctica**
 - Lectura crítica i interpretació pràctica mitjançant l'anàlisi de diferents tipus d'articles que permetin identificar els diferents nivells d'evidència.

Mòdul 2: Disseny, planificació, intervenció i avaluació de programes en Educació per a la Salut

- **Tema 1: Introducció al model PRECEDE (primeres fases)**
 - Primeres fases del model de planificació PRECEDE.
 - Anàlisi de la situació de salut i qualitat de vida: indicadors.
 - Anàlisi conductual: passos a seguir.
 - Anàlisi ambiental: passos a seguir.
- **Tema 2: Fonaments metodològics dels programes d'Educació per a la Salut (PRECEDE – fases I & II)**
 - Introducció al model PRECEDE/PROCEED. Factors associats amb la salut i la qualitat de vida i la població prioritària.
 - Identificació dels fons d'informació.
 - Creació d'un grup de planificació.
 - Anàlisi de factors de comportament i factors ambientals.
 - Redacció d'objectius "SMART".
- **Tema 3: Formulació d'objectius**
 - Aspectes rellevants a tenir en compte per formular objectius de manera acurada.
 - Claus per formular objectius SMART.
- **Tema 4: Fonaments metodològics dels programes d'Educació per a la Salut (PRECEDE – fase III i IV)**
 - Anàlisi de determinants del comportament.
 - Introducció a les teories del comportament i descripció de les teories més bàsiques i dels seus constructes.
- **Tema 5: Breu introducció a Intervention Mapping**
 - Introducció a Intervention Mapping i als diferents passos del seu desenvolupament.
- **Tema 6: Programes individuals, grupals i comunitaris**

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consta de 8 crèdits ECTS:

	Activitats de treball presencial	Hores destinades a la activitat formativa	Percentatge de presencialitat	Percentatge de presencialitat (calculats sobre el 100 %)
1	Exposició i debat de casos concrets pels alumnes	40 h	20 %	50 %
2	Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació	20 h	10 %	25 %
3	Seminaris	20 h	10 %	25 %
		80 h	40 %	100 %

	Treball autònom	Hores destinades	Percentatge	Percentatge (calculats sobre el 100 %)
1	Lectures	24 h	12 %	20 %
2	Projecte treball de màster	54 h	27 %	45 %
3	Estudi i resolució de casos i problemes	42 h	21 %	35 %
		120 h	60 %	100 %

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El desenvolupament de l'assignatura està disponible a l'espai del Campus Virtual d'aquesta, on s'especifica de manera detallada, l'organització dels eixos metodològics, la descripció dels tallers (responsable, objectius i contingut), el cronograma i les activitats avaluatives (incloses les dates de lliurament).

Les sessions presencials es desenvoluparan en la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia al Campus de Lleida. Si es canvia d'ubicació, de manera puntual, es notificarà amb anterioritat a l'alumnat.

Les sessions poden ser enregistrades, per aquest motiu la Universitat de Lleida (UdL) informa que, amb finalitats docents, registrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la UdL (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent. L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats.

Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescrivin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei. Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat;

oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <<mailto:dpd@udl.cat>>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Sistema d'avaluació

BLOCS/EIXOS D'AVALUACIÓ:

Sistemes d'avaluació	Ponderació
Assistència i participació activa en seminaris, tallers i classes presencials i no presencials	50 %
Disseny i presentació de material educatiu en Educació per a la Salut	25 %
Presentació i discussió d'avaluacions de materials educatius en Educació per a la Salut ja dissenyats	25 %

Activitats avaluatives:

- Assistència i participació activa als seminaris, tallers i classes presencials 50 %:
 - Assistència i participació activa a les sessions de l'assignatura 30 %.
 - Activitat d'anàlisi d'un article 20 %:
 - Entrega del treball 9 %.
 - Presentació oral a l'aula 8 %.
 - Co i autoavaluació del treball en grup 3 %.
- Elaboració de treballs i activitats grupals 25 %:
 - Planificació d'un Programa d'Educació per a la Salut seguint el model PRECEDE:
 - Primera entrega del treball 7,5 %.
 - Segona entrega del treball 10 %.
 - Co i autoavaluació del treball en grup 7,5 %.
- Resolució de casos i problemes 25 %:
 - Planificació d'un Programa d'Educació per a la Salut seguint el model PRECEDE: segona entrega.

CONSIDERACIONS:

Generalitats:

- Consulta la **Guia sobre Plagi i Honestedat Acadèmica** de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de Lleida: <https://www.fif.udl.cat/ca/estudis/normativa/>
- Quant al respecte pel **medi ambient**: només s'acceptaran treballs lliurats per via electrònica. No cal lliurar-los en paper ni enquadrar.
- Consulta la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL (aprovada per l'Acord 33/2020 del Consell de Govern de 18.02.2020 i modificada per l'acord 235/2022 del Consell de Govern de 21.07.2022, modificada per l'acord 36/2023 del Consell de Govern de 28.02.2023 i modificada per l'acord 187/2023 del Consell de Govern de 29.06.2023): <https://www.udl.cat/ca/udl/norma/ordenaci-/>
- Per les característiques de l'assignatura, no es contempla la possibilitat d'avaluació única.

Entrega i avaluació de les activitats:

- En referència a l'**entrega** de les activitats, aquestes s'hauran de penjar a l'apartat Activitats del Campus Virtual abans de la data fixada pel/per la docent.
- S'avaluaran exclusivament les activitats entregades dins del termini previst. Si es supera aquest termini màxim d'entrega, les activitats s'avaluaran i es proporcionarà *feedback* a l'alumnat, essent la seva puntuació de 0 sobre 10.

- Tal i com s'estableix en l'article "4.1. Avaluació continua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "**L'avaluació en els estudis de la UdL és un procés continuat** dins el període lectiu fixat per impartir l'assignatura, d'acord amb la seqüenciació del pla d'estudis i el calendari acadèmic. Per avaluació contínua s'entén el conjunt d'activitats de caràcter avaluable indicades en la guia docent que es desenvolupen de manera progressiva i integrada durant el curs acadèmic i que han de ser rellevants i significatives per valorar i quantificar el progrés de l'estudiant en l'assoliment dels coneixements, capacitats i habilitats que configuren les competències pròpies i definitòries de l'assignatura o matèria. L'objectiu de l'avaluació contínua és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés al llarg del procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo".
- S'ofereix l'oportunitat de presentar una activitat voluntària i opcional (**contracte pedagògic**) que s'avaluarà i podrà pujar la nota final de l'assignatura fins un màxim de 0,5 dècimes tenint en compte els objectius d'aprenentatge vinculats.
- El professorat es reserva el dret a sol·licitar a l'alumnat l'elaboració de qualsevol activitat complementària atenent a qüestions ètiques de qualitat acadèmica.
- Pel que fa a la política de **plagi**: assignar l'autoria d'un treball que no és pròpia implica un suspens d'aquella activitat avaluativa.

Qualificació de les activitats i assignatura:

- En aquells casos on l'alumne/a **no entregui l'activitat** contarà com a activitat no realitzada de forma injustificada i, per tant, obtindrà un 0 sobre 10 en la qualificació. En cas que l'activitat integri o estigui basada en el treball realitzat a la sessió presencial, i l'alumne/a hagués justificat la seva absència hi haurà d'entregar una altra activitat compensatòria dels continguts treballats a aquesta.
- Totes les notes es publiquen de manera individual a l'eina de **qualificacions** de l'assignatura. Segons l'article "12.1. Resultats de les activitats d'avaluació i qualificació final" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "els professors han de fer públics els resultats de les activitats d'avaluació –en el cas de l'avaluació contínua– no més tard de quinze dies hàbils després de la seua realització i, almenys, dos dies hàbils abans de l'examen de recuperació. Els estudiants tenen dret a la revisió dels resultats de l'activitat d'avaluació".
- Tal i com s'estableix en l'article "4.5. Avaluació continua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "en cas que l'estudiant no aconsegueixi la qualificació mínima necessària establerta en alguns dels blocs d'avaluació, però la mitjana de l'assignatura resulti aprovada, l'assignatura serà qualificada en l'acta amb un 4,9".
- Aquells/es alumnes que obtinguin una nota final de l'assignatura igual o superior a 9,0 punts seran candidats/es a optar a la qualificació de **Matrícula d'Honor**. El nombre de Matrícules d'Honor atorgades anirà en relació al que es detalla a la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL.

Recuperació:

- Tal i com s'estableix en l'article "4.5. Avaluació continua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, l'alumnat "té dret a **recuperar** qualsevol **bloc d'avaluació igual o superior al 30 % de la nota final** en una assignatura o matèria, exceptuant-ne les pràctiques de l'assignatura i les **activitats que, per la seua naturalesa, no es puguin tornar a repetir dins del mateix curs**".
- Per tant, pel que fa a l'**assistència i participació a les classes presencials**, no es tindrà dret a recuperar aquell percentatge de la nota en cas de que estigui suspesa, ja que per la seua naturalesa, no es poden repetir les classes dins del mateix curs.

Assistència a les classes presencials i justificació d'absències:

- En relació a la **justificació de les absències**, els motius pels quals es considera que la falta és justificada, seran els mateixos que els enunciats en l'article "9.8. Desenvolupament de les activitats

d'avaluació" en la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "l'estudiant que no pugui concórrer a les activitats d'avaluació que es trobin enunciades i programades en la guia docent de l'assignatura –o, si s'escau, en el web del grau o màster–, o a les proves finals, per algun dels motius que s'exposen tot seguit, tindrà dret que el professor o professora responsable de l'assignatura fixi, escoltat l'estudiant, una nova data perquè la pugui desenvolupar adequadament":

- a. Per malaltia, que ha d'estar degudament justificada amb un certificat mèdic.
 - b. Per coincidència, en dia i hora, amb un altre procediment d'avaluació d'alguna assignatura d'un grau o màster oficial impartit a la UdL.
 - c. Per defunció d'un familiar directe fins al segon grau de consanguinitat i fins al primer grau d'afinitat, succeïda en els set dies previs a la data programada per a la realització de la prova d'avaluació.
 - d. Per coincidència amb activitats oficials d'esportistes d'alt nivell i d'alt rendiment, tant nacionals com internacionals.
 - e. Per coincidència en el mateix dia amb reunions dels òrgans de govern i de representació de la Universitat, per a l'estudiant que desenvolupi tasques de representació estudiantil, amb la justificació prèvia d'aquest fet davant el professor o professora responsable.
 - f. Per absència com a conseqüència de la participació en algun procés de mobilitat estudiantil oficial.
 - g. En el cas dels estudiants del Programa UdLxTothom amb una malaltia crònica o aguda, quan l'estudiant sol·liciti i acrediti que no li serà possible lliurar o fer una activitat d'avaluació de l'assignatura en la data programada a causa d'una malaltia crònica o aguda, se li ha d'ampliar el termini de lliurament o la programació de l'activitat avaluativa un mínim de deu dies i com a màxim fins l'últim dia d'avaluació del semestre.
 - h. Per altres casos que puguin ser justificables i valorables per la Comissió d'Estudis del centre.
- La justificació d'absències s'haurà de fer via missatge a través de l'eina i l'espai de l'assignatura al Campus Virtual i les sol·licituds de justificació d'absències que comportin la incompareixença a un seminari hauran de ser presentades com a molt tard en els 7 dies següents.
 - De forma general a l'estudiant únicament se li justificarà l'absència, però no la manca de compliment dels seus compromisos acadèmics.

Bibliografia i recursos d'informació

- Costa, M., López, E. (1996) Educación para la salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida. Madrid: Pirámide
- Cruz Molina, M. , Fortuna, M. (2003) Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención. Barcelona: Alertes
- Evans, R., Barer, M., Marmor, T. (1994) ¿Por qué alguna gente está sana y otra no?. Madrid: Díaz de Santos
- Fernández, B. (1995) Evaluación de programas. Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud.
- Fernández, J., Santos Guerra, MA. (1992) Evaluación cualitativa de programas de educación para la salud. Málaga: Aljibe
- Flores, D. (2001) Educación para la salud y la enfermería. Murcia: DM
- García, A. (1998) Claves de educación para la salud. Murcia: DM

- García, A., Sáez, J., Escarbajal, A. (2000) Educación para la salud. Madrid: Arán
- Greene, W.H., Simona-Morton, B.G. 1988) Educación para la salud. México: Interamericana
- Hanak, M. (1986) Educación sanitaria del paciente y su familia. Barcelona: Doyma
- Hawe,P., Degeling, D., Hall, J. (1993) Evaluación en promoción de la salud. Guía para trabajadores de la salud. Barcelona: Masson
- Kay, I., Parcel, G., Kok, G., Gottlieb, N. (2006) Planning Health promotion Programs: An Intervention Mapping approach. San Francisco: First Edition
- Marqués, F., Sáez, S., Guayta, R. (2004) Métodos y medios en promoción y educación para la salud. Barcelona:UOC
- Modolo, M.A. (1981) Educaciones sanitaria. Roma: Il Pensiero Scientifico
- OMS (1989) Educación para la salud. Manual sobre educación sanitaria en atención primaria de salud. Ginebra: OMS
- Perea, R. Educación para la salud: Retos de nuestro tiempo. Madrid: Díaz de Santos
- Pérez, R., Sáez, S. (2004) El grupo en la promoción y educación para la salud. Lleida: Milenio
- Pérez-Llantada, M.C., López, A. (1999) Evaluación de programas de salud y servicios sociales: metodología y ejemplos. Madrid: Dykinson
- Pineault, R., Daveluy, C. (1989) La planificación sanitaria: conceptos, métodos y estrategias. Barcelona: Masson
- Rochón, A. (1996) Educación para la salud. Guía práctica para realizar un proyecto . Barcelona: Masson
- Rodríguez, J. (1995) Psicología social de la salud. Madrid: Síntesis Psicología
- Sáez, S., Font, P., Pérez, R., Marqués, F. (2001) Promoción y educación para la salud: conceptos, metodología y programas. Lleida: Milenio
- Salleras, L. (1990) Educación Sanitaria: principios, métodos y aplicaciones. Madrid: Díaz de Santos
- Serrano, M.I. (1998) La educación para la salud del siglo XXI. Madrid: Díaz de Santos
- García, A. (1998) Claves de educación para la salud. Murcia: DM
- García, A., Sáez, J., Escarbajal, A. (2000) Educación para la salud. Madrid: Arán
- Greene, W.H., Simona-Morton, B.G. 1988) Educación para la salud. México: Interamericana
- Hanak, M. (1986) Educación sanitaria del paciente y su familia. Barcelona: Doyma
- Hawe,P., Degeling, D., Hall, J. (1993) Evaluación en promoción de la salud. Guía para trabajadores de la salud. Barcelona: Masson
- Kay, I., Parcel, G., Kok, G., Gottlieb, N. (2006) Planning Health promotion Programs: An Intervention Mapping approach. San Francisco: First Edition
- Marqués, F., Sáez, S., Guayta, R. (2004) Métodos y medios en promoción y educación para la salud. Barcelona:UOC
- Modolo, M.A. (1981) Educaciones sanitaria. Roma: Il Pensiero Scientifico
- OMS (1989) Educación para la salud. Manual sobre educación sanitaria en atención primaria de salud. Ginebra: OMS
- Perea, R. Educación para la salud: Retos de nuestro tiempo. Madrid: Díaz de Santos

Pérez, R., Sáez, S. (2004) El grupo en la promoción y educación para la salud. Lleida: Milenio

Pérez-Llantada, M.C., López, A. (1999) Evaluación de programas de salud y servicios sociales: metodología y ejemplos. Madrid: Dykinson

Pineault, R., Daveluy, C. (1989) La planificación sanitaria: conceptos, métodos y estrategias. Barcelona: Masson

Rochón, A. (1996) Educación para la salud. Guía práctica para realizar un proyecto . Barcelona: Masson

Rodríguez, J. (1995) Psicología social de la salud. Madrid: Síntesis Psicología

Sáez, S., Font, P., Pérez, R., Marqués, F. (2001) Promoción y educación para la salud: conceptos, metodología y programas. Lleida: Milenio

Salleras, L. (1990) Educación Sanitaria: principios, métodos y aplicaciones. Madrid: Díaz de Santos

Serrano, M.I. (1998) La educación para la salud del siglo XXI. Madrid: Díaz de Santos